

Na osnovu člana 47 stav 3 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG", broj 30/12) i Zakona o Budžetu Crne Gore za 2014. godinu ("Službeni list CG", broj 61/13) Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, donijelo je

PROGRAM OBAVEZNIH MJERA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ŽIVOTINJA U 2014. GODINI

Zaštita zdravlja životinja sprovodi se radi obezbjeđivanja: uzgoja i proizvodnje zdravih životinja, bezbjednih i zdravstveno ispravnih proizvoda životinjskog porijekla i hrane za životinje, zaštite ljudi od zoonoza, zaštite dobrobiti životinja i zaštite životne sredine.

Programom obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja (u daljem tekstu: Program mjera) utvrđuju se preventivne mjere radi praćenja, sprječavanja pojave, otkrivanja, suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih i parazitskih bolesti, način njihovog sprovođenja, subjekti koji će ih sprovođiti, izvori, način obezbjeđivanja i korišćenja sredstava, način kontrole, način izvještavanja, kao i drugi uslovi za njihovo sprovođenje.

Sprovođenje mjera je obavezno na cijelom epizootiološkom području Crne Gore, primjereno stepenu opasnosti i epizootiološkoj situaciji iz prethodnog perioda.

Programom mjera stvaraju se preduslovi za usaglašavanja oblasti zdravstvene zaštite životinja sa EU zahtjevima, a koji se odnose na dobijanje i održavanje zdravstvenog statusa gazdinstava za određene zarazne bolesti.

Sredstva predviđena Programom mjera opredijeljena su Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2014. godinu u iznosu od 1.131.000,00 €.

Držaoci životinja koji nijesu ispunili obaveze utvrđene Zakonom o veterinarstvu ("Službeni list CG", broj 30/12), Zakonom o identifikaciji i registraciji životinja ("Službeni list RCG", broj 48/07 i "Službeni list CG", broj 73/10) i Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja ("Službeni list CG", broj 14/08) snose troškove preventivne vakcinacije, dijagnostičkog i drugog ispitivanja i identifikacije i registracije životinja utvrđene Programom mjera.

Za izvršavanje Programa mjera odgovorna je Veterinarska uprava, Uprava za inspekcijske poslove i veterinarske organizacije koje obavljaju poslove od javnog interesa (u daljem tekstu: javni poslovi).

Veterinarska uprava može u toku sprovođenja ovog programa vršiti izmjenu namjene korišćenja sredstava i sredstva preusmjeravati sa jednog programa na drugi, do visine ukupnih sredstava.

Radi praćenja, sprječavanja pojave, otkrivanja, suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih i parazitskih bolesti sprovode se:

OBAVEZNE MJERE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ŽIVOTINJA
1. Praćenje epizootiološke situacije i dijagnostika zaraznih i parazitskih bolesti
2. Tuberkuloza goveda
3. Enzootska leukoza goveda
4. Bruceloza goveda, ovaca i koza
5. Bolesti pčela

6. Avijarna influenza
7. Plavi jezik
8. Bovina spongiformna encefalopatija - BSE
9. Bolesti riba i školjki
10. Parazitske bolesti- zoonoze
11. Klasična kuga svinja
12. Bjesnilo
13. Antraks
14. Atipična kuga živine
15. Identifikacija i registracija životinja
16. Tehnička i administrativna podrška implementaciji programa u oblasti zdravlja životinja i veterinarskog javnog zdravlja

1. PRAĆENJE EPIZOOTIOLOŠKE SITUACIJE I DIJAGNOSTIKA ZARAZNIH I PARAZITSKIH BOLESTI

Praćenje epizootiološke situacije i dijagnostika u slučaju sumnje na zarazne i parazitske bolesti vrši se radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave i širenja zaraznih bolesti životinja i održavanja stabilne epizootiološke situacije u Crnoj Gori.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava, Uprava za inspekcijske poslove.

Nosilac posla: Veterinarska uprava, veterinarska inspekcija i veterinarske organizacije.

Aktivnosti:

1.1 Organizacija i sprovođenje epizootiološkog ispitivanja u slučaju sumnje na naročito opasne i zarazne bolesti za koje se sumnja obavezno prijavljuje

U slučaju sumnje naročito opasne i zarazne bolesti za koje se sumnja obavezno prijavljuje, odnosno zdravstvenih problema kod životinja na osnovu kojih se može posumnjati na zaraznu bolest, a koje primijeti držalac životinje ili veterinar prilikom aktivnog ili pasivnog nadzora, intervencije ili u bilo kom drugom slučaju, sumnja se obavezno i bez odlaganja prijavljuje nadležnom službenom veterinaru.

Veterinar je dužan da izvrši klinički pregled životinje, uzme detaljnu anamnezu, podatke o porijeklu i kretanju životinje, naloži držaocu da sprovede propisane mjere i da naložene mjere upiše u evidenciju koja se vodi na gazdinstvu i preduzme neophodne mjere radi potvrđivanja ili isključivanja sumnje na bolest, odnosno utvrđivanja uzroka uginuća životinje i sprječavanja širenja bolesti.

U zavisnosti od specifičnosti i karakteristika slučaja, odnosno postavljene sumnje, službeni veterinar uz podršku Specijalističke veterinarske laboratorije, odnosno veterinara iz

nadležne veterinarske ambulante vrši dodatna epizootiološka ispitivanja i uzorkovanja materijala za laboratorijsko ispitivanje.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši laboratorijska dijagnostička i druga ispitivanja, daje stručna mišljenja i preporuke za preduzimanje mjera za bolesti za koje posebnim propisima nijesu utvrđena pravila za postupanje, u skladu sa preporukama Međunarodne organizacije za zdravlje životinja (u daljem tekstu: OIE), pruža stručnu pomoć službenom veterinaru u vršenju nadzora i sprovođenja mjera sprječavanja pojave, otkrivanja, suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih bolesti životinja.

O aktivnostima, na osnovu zapažanja i prikupljenih informacija u vezi potvrđenog slučaja zarazne bolesti službeni veterinar sačinjava epizootiološki zapisnik i jedan primjerak dostavlja Veterinarskoj upravi.

Na osnovu analize rizika kod pojave bolesti, radi sprječavanja širenja bolesti i prenošenja na ljude, Ministarstvo može narediti sprovođenje jedne ili više mjera iz člana 55 stav 1 Zakona o veterinarstvu, u skladu sa stepenom opasnosti od širenja bolesti.

1.2 Dijagnostička ispitivanja u cilju praćenja i ranog otkrivanja naročito opasnih zaraznih bolesti i hitne mjere

1.2.1 Slinavka i šap

Radi održavanja statusa zemlje slobodne od *slinavke i šapa*, vrši se aktivni nadzor sa dijagnostičkim ispitivanjem uzoraka prijemčivih životinja, u skladu sa stručnim uputstvom Veterinarske uprave.

1.2.2 Afrička kuga svinja

Radi utvrđivanja prisustva *afričke kuge svinja* vrši se monitoring kod divljih svinja na uzorcima uzetim u okviru monitoringa klasične kuge svinja kod divljih svinja, u skladu sa ovim programom.

1.2.3 Hitne mjere

U slučaju pojave naročito opasne zarazne bolesti u zemljama u okruženju ili drugim zemljama, na osnovu analize rizika i stepena opasnosti od unošenja bolesti na teritoriju Crne Gore, može se sprovoditi nadzor po posebnom programu organa državne uprave nadležnog za poslove veterinarstva (u daljem tekstu: Ministarstvo) u skladu sa epizootiološkom situacijom i preporukama OIE.

U svrhu brzog reagovanja u situacijama neočekivane i iznenadne pojave naročito opasnih i opasnih zaraznih bolesti životinja ili nepoznatih ili novih bolesti, odnosno infekcija, koje se ne mogu predvidjeti, a koje zahtijevaju neodložno sprovođenje hitnih mjera radi zaštite zdravlja životinja i/ili ljudi i sprječavanja nastanka većih ekonomskih šteta, izvršiće se hitna nabavka potrebne opreme i materijala, odgovarajuće stručne aktivnosti na terenu i usluge laboratorijskih ispitivanja, a sprovođenje tih aktivnosti zavisiće od epizootiološke situacije i zahtjeva koje u tom trenutku iznenadna situacija bude nalagala, a po uputstvima i nalogima Veterinarske uprave.

1.3 Laboratorijsko ispitivanje patološkog materijala

1.3.1 Uzorkovanje, dostava i laboratorijsko ispitivanje patološkog materijala

U svrhu postavljanja dijagnoze naročito opasnih i zaraznih bolesti domaćih životinja za koje se sumnja odnosno potvrda bolesti obavezno prijavljuje, veterinar uzima uzorke tkiva i organa bolesnih i/ili uginulih životinja, prema uputstvu za uzorkovanje Specijalističke

veterinarske laboratorije i dostavlja ih Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji na ispitivanje propisanim odnosno metodama preporučenim od OIE.

Naknada troškova uzorkovanja, dostave uzoraka i eutanazije, po rješenju službenog veterinara, obračunava se u skladu sa stvarno nastalim troškovima (troškovi dostave uzoraka prema cijenama poštanskih usluga), za bolesti za koje troškovi uzorkovanja i dostave nijesu posebno navedeni ili gdje troškovi prevoza i amortizacije nijesu uključeni u cijenu izvođenja/uzorkovanja.

1.3.2 *Q* groznica

Ispitivanja na *Q* groznicu vrše se kod otkrivanja izvora bolesti poslije epidemije kod ljudi i osoba profesionalno izloženih infekciji, kada je to epizootiološki opravdano, kao i kod svakog pobačaja kod goveda, ovaca i koza.

Osim od životinje koja je pobacila, veterinar uzima uzorke krvi i od životinje za koju se sumnja da je izvor epidemije kod ljudi, odnosno od životinja po rješenju službenog veterinara, i dostavlja ih Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji radi ispitivanja na *Q* groznicu.

1.3.3 Utvrđivanje uzročnika pobačaja krava, ovaca i koza

Svaki pobačaj krave, ovce i koze držalac prijavljuje veterinaru. U svrhu utvrđivanja uzročnika pobačaja krava, ovaca i koza u slučajevima sumnje na pobačaj zarazne etiologije, veterinar uzima odgovarajuće uzorke od goveda, ovaca i koza, dostavlja ih Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji radi dijagnostičkog ispitivanja.

1.4 Obezbjeđivanje blagovremene dijagnostike

Radi blagovremene dijagnostike zaraznih bolesti životinja (*bjesnilo, klasična kuga svinja, tuberkuloza, IBR/IPV, paratuberkuloza, Q-groznica, avijarna influenza, atipična kuga živine, infektivni burzitis, plavi jezik, afrička kuga svinja, antraks, bolesti pčela* i dr.) obezbjeđuju se sredstva za održavanje stalnih rezervi dijagnostikuma, kako bi se obezbijedilo da Specijalistička veterinarska laboratorija kontinuirano raspoláže dovoljnom količinom potrebnih reagenasa za brzo reagovanje u kriznim situacijama, obzirom da se obim i vrijeme ispitivanja ne može predvidjeti.

Naknada za čuvanje u uslovima kontrolisane temperature i raspodjelu veterinarskih lijekova i medicinskih sredstava za sprovođenje Programa mjera, isplaćuje se Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji.

1.5 Prijava bolesti životinja

U svrhu redovnog i blagovremenog ažuriranja podataka o bolestima životinja i obaveznog međunarodnog obavještanja (OIE, Animal Disease Notification System-ADNS, nadležni veterinarski organi susjednih zemalja), veterinari su dužni da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 sata (telefonom i telefaksom ili elektronskim putem) prijave sumnju, odnosno potvrđeni slučaj bolesti sa liste bolesti koje podliježu obavezi prijavljivanja (naročito opasne zarazne bolesti i opasne bolesti) u skladu sa Pravilnikom o klasifikaciji bolesti životinja, načinu prijavljivanja i obavještanja o zaraznim bolestima životinja ("Službeni list CG", broj 5/08) nadležnom službenom veterinaru.

O sumnji ili potvrđenoj pojavi bolesti nadležni službeni veterinar obavještava Veterinarsku upravu bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 sata (telefonom i telefaksom ili elektronskim putem).

Službeni veterinar objavljuje zaraznu bolest (telefaksom ili elektronskim putem) u pisanoj formi.

Kada se na osnovu rezultata dijagnostičkih ispitivanja potvrdi prisustvo zarazne bolesti, Specijalistička veterinarska laboratorija koja je vršila dijagnostičko ispitivanje, o potvrdi prisustva zarazne bolesti, bez odlaganja (telefonom, telefaksom ili elektronskim putem) u pisanoj formi obavještava Veterinarsku upravu i nadležnog službenog veterinara.

1.6 Naknada štete

Vlasnik životinje koja je usmrćena ili zaklana, stvari i sirovine koje su oštećene ili uništene prilikom sprovođenja mjera određenih za suzbijanje naročito opasnih zaraznih bolesti i za bolesti: *bjesnilo* kod domaćih životinja u uzgoju, *antraks*, *bruceloza* goveda, *bruceloza* ovaca i koza – *melitokokoza*, *bruceloza* svinja, *Q groznica*, *trihineloz*a domaćih svinja, *BSE*, *tuberkuloza* goveda, *enzootska leukoza* goveda, *skrepi*, *infektivna anemija* konja, *američka kuga pčelinjeg legla*, kao i za uginule životinje za koje je potvrđeno da su uginule od ovih bolesti, ima pravo na naknadu štete u skladu sa čl. 69, 70 i 71 Zakona o veterinarstvu (“Službeni list CG”, broj 30/12).

Period realizacije: tokom cijele godine.

Iznos sredstava: 45.960,00€

Način plaćanja: Za izvršene javne poslove isplata sredstava vrši se po ispostavljenoj fakturi Veterinarskoj upravi za obavljene posao. Uz fakturu se dostavlja kopija laboratorijskog izvještaja, za mjere po rješenju službenog veterinara, i zapisnik službenog veterinara o sprovedenim naredenim mjerama (sa kopijom rješenja), a za obezbjeđivanje blagovremene dijagnostike iz podtačke 4 ove tačke dokaz o namjenskoj upotrebi sredstava.

Faktura se ispostavlja do kraja tekućeg za predhodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Vlasniku koji je ostvario pravo na naknadu štete, isplata sredstava vrši se na žiro račun vlasnika, u skladu sa zakonom.

Komponente	Vrijednost €	
Monitoring na <i>slinavku</i> i <i>šap</i> – laboratorijsko ispitivanje 300 uzoraka (tačka 1.2.1)	3,70	1.110,00
Monitoring na <i>afričku kugu svinja</i> kod divljih svinja - laboratorijsko ispitivanje 150 uzoraka (tačka 1.2.2)	5,00	750,00
Hitne mjere (tačka 1.2.3)		2.000,00
Uzorkovanje, dostava i laboratorijsko ispitivanje patološkog materijala (tačka 1.3.1)		4.500,00
<i>Q groznica</i> (tačka 1.3.2) - laboratorijsko ispitivanje 1000 uzoraka	3,70	3.700,00
Pobačaj krava, ovaca i koza (tačka 1.3.3) - laboratorijsko ispitivanje: - krave - 40 uzoraka, cijena po uzorka 40,00€; - ovce i koze - 30 uzoraka, cijena po uzorka 10,00€;		1.900,00

Obezbjedivanje stalnih rezervi dijagnostikuma i čuvanje u uslovima kontrolisane temperature veterinarskih lijekova i medicinskih sredstava za sprovođenje Programa mjera (tačka 1.4)		16.000,00
Naknada štete (tačka 1.6)		16.000,00
UKUPNO		45.960,00

2. TUBERKULOZA GOVEDA

Radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja tuberkuloze kod svih goveda starijih od šest nedjelja vrše se intradermalni tuberkulinski testovi, u cilju iskorjenjivanja ove bolesti i stvaranja preduoslova za dobijanje i održavanje zdravstvenog statusa gazdinstava slobodnih od tuberkuloze na teritoriji Crne Gore.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava, Uprava za inspekcijske poslove.

Nosilac posla: Veterinarske ambulante, veterinarska inspekcija, Specijalistička veterinarska laboratorija.

Obuhvat: 65.000 goveda na teritoriji Crne Gore

Period realizacije: od dana potpisivanja Ugovora o ustupanju javnih poslova do 1. decembra tekuće godine.

Način izvođenja: tuberkulinizacija goveda sprovodi se u skladu sa Pravilnikom o mjerama za utvrđivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje tuberkuloze goveda ("Službeni list CG", broj 64/08) i po uputstvu proizvođača tuberkulina.

Sva zaklana ili eutanazirana goveda, moraju da se pregledaju na prisustvo patoanatomskih lezija karakterističnih na tuberkulozu.

Ukoliko se utvrdi prisustvo takvih promjena, uzorci se šalju u Specijalističku veterinarsku laboratoriju radi bakterioloških ispitivanja na prisustvo tuberkuloze.

Tuberkuloza goveda je službeno potvrđena kad se izoluje uzročnik *Mycobacterium bovis*.

Pri izvođenju tuberkulinizacije veterinar je dužan da utvrdi tačno stanje goveda na gazdinstvu, upiše sva goveda na gazdinstvu svih starosnih kategorija u tuberkulinsku listu za svako gazdinstvo pojedinačno, na osnovu stvarno zatečenog stanja na gazdinstvu, uključujući i goveda mlađa od šest nedjelja, a za goveda starija od šest nedjelja unese podatke o izvršenoj tuberkulinizaciji u tuberkulinsku listu datu u Prilogu 1 koji je sastavni dio ovog programa i unese podatke sa liste u Centralnu bazu podataka Veterinarske uprave.

Tuberkulinsku listu potpisuje držaoc goveda na dan izvršene tuberkulinizacije i na dan čitanja tuberkulinske reakcije i ovlašćeni veterinar.

Tuberkulinska lista izdaje se u tri istovjetna primjerka, od kojih po jedan primjerak zadržava držalac i veterinarska ambulanta, a treći primjerak se dostavlja Veterinarskoj upravi.

Iznos sredstava: 369.525,00 €

Način kontrole: Sprovođenje preventivnih mjera kontroliše službeni veterinar, u skladu sa stručnim uputstvom Veterinarske uprave o načinu vršenja službenih kontrola ovlašćenih veterinarskih organizacija u sprovođenju Programa mjera.

Veterinarske ambulante su dužne da blagovremeno:

- dostave Veterinarskoj upravi i službenom veterinaru, a najkasnije 10 dana prije početka sprovođenja mjere, plan sa nazivom mjesta i datumom izvođenja tuberkulinizacije tokom godine, u skladu sa periodom za realizaciju, odnosno blagovremeno obavjeste o izmjeni plana;
- obavjeste Veterinarsku upravu i službenog veterinaru o svakom držaocu životinja koji odbija sprovođenje Programa mjera, suprotno članu 51 stav 1 tačka 5 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG, broj 30/12);
- obavjeste Veterinarsku upravu i službenog veterinaru o svakoj neusklađenosti na gazdinstvu, koja se odnosi na broj goveda na gazdinstvu u odnosu na broj goveda u Elektronskoj bazi podataka;
- dostave nadležnom službenom veterinaru, najkasnije do 10. tekućeg, za mjere izvršene u prethodnom mjesecu, izvještaj o dijagnostičkim ispitivanjima iz Elektronske baze podataka koji sadrži sljedeće podatke: naziv mjesta, datum izvođenja mjere, ime držaoca životinja, broj gazdinstva, identifikacionu oznaku goveda, rezultate dijagnostičkog ispitivanja i tuberkulinsku listu za svako gazdinstvo pojedinačno (sa navedenim gazdinstvima sa brojem goveda: 1-5, 6-30, preko 30);
- nakon izvršene kontrole, dostave Veterinarskoj upravi izvještaj i tuberkulinsku listu sa zapisnikom službenog veterinaru.

Način plaćanja: za izvršene javne poslove na otkrivanju i suzbijanju tuberkuloze goveda isplata sredstava vrši se na osnovu blagovremeno ispostavljene fakture koju prati izvještaj o dijagnostičkim ispitivanjima, tuberkulinske liste sa zapisnikom službenog veterinaru odnosno fakture koju prati izvještaj o sprovedenim naređenim mjerama za suzbijanje tuberkuloze goveda po rješenju službenog veterinaru (sa kopijom rješenja), odnosno fakture za izvršena laboratorijska dijagnostička ispitivanja.

Faktura se ispostavlja do kraja tekućeg za predhodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Komponente	Vrijednost €	
Nabavka tuberkulina A i B - 65.500 doza	0,20	13.100,00
Izvođenje intradermalnog testa - 70.000 goveda*:		
- do 5 goveda	5,70	356.250,00
- od 6 do 30 goveda	5,00	
- preko 30 goveda	4,50	
Zoohigijenske i biosigurnosne mjere - 5 dvorište	15,00	75,00
Izolacija <i>Mycobacterium bovis</i> – 5 uzoraka	20,00	100,00
UKUPNO		369.525,00

* u cijenu su uračunati troškovi prevoza i potrošnog materijala

3. ENZOOTSKA LEUKOZA GOVEDA

Radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja enzootske leukoze vrši se serološko ispitivanje svih goveda starijih od 24 mjeseca u cilju stvaranja preduslova za dobijanje i održavanje zdravstvenog statusa gazdinstava slobodnog od ove bolesti na teritoriji Crne Gore.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava, Uprava za inspekcijske poslove.

Nosilac posla: Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, veterinarska inspekcija.

Obuhvat: 45.500 goveda na teritoriji Crne Gore.

Period realizacije: od dana potpisivanja Ugovora o ustupanju javnih poslova do 1. decembra tekuće godine.

Način izvođenja: dijagnostičkom ispitivanju na enzootsku leukozu podvrgavaju se sva goveda starija od 24 mjeseca. U Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji vrši se odabir uzoraka krvi goveda dostavljenih za ispitivanje na brucelozu, radi ispitivanja na enzootsku leukozu goveda (goveda starija od 24 mjeseca) obzirom da se ove dvije mjere/programi izvode istovremeno.

Ukoliko se prilikom klanja ili uginuća životinje uoče značajne tumorozne promjene karakteristične za enzootsku leukozu goveda, promijenjeni dijelovi se šalju Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji, radi patohistoloških ispitivanja i o tome se obavještava nadležni službeni veterinar i službeni veterinar u mjestu porijekla životinje.

Serološko ispitivanje goveda vrši se u skladu sa Pravilnikom o mjerama za utvrđivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje enzootske leukoze goveda ("Službeni list CG", broj 64/08).

Iznos sredstava: 122.955,00€

Način plaćanja: za izvršene javne poslove na otkrivanju enzotske leukoze goveda isplata sredstava vrši se na osnovu ispostavljene fakture koju prati izvještaj o dijagnostičkim ispitivanjima, odnosno fakture koju prati izvještaj o sprovedenim naređenim mjerama za suzbijanje enzootske leukoze goveda po rješenju službenog veterinara (sa kopijom rješenja), i dijelom avansno - do 30%, za pripremu ispitnih kapaciteta laboratorije.

Avansno uplaćena sredstva pravdaju se fakturom i izvještajem o izvršenim laboratorijskim ispitivanjima kojim se dokazuje namjenska upotreba avansno odobrenih i uplaćenih sredstava.

Faktura se ispostavlja do kraja tekućeg za predhodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Komponente	Vrijednost €	
Laboratorijska ispitivanja ELISA test - 45.500 uzoraka	2,70	122.850,00
Zoohigijenske i biosigurnosne mjere - 7 dvorišta	15,00	105,00
UKUPNO		122.955,00

4. BRUCELOZA GOVEDA, OVACA I KOZA

Radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave *bruceloze* vrši se dijagnostičko ispitivanje krvnih seruma kod svih goveda starijih od 12 mjeseci, osim mužjaka namijenjenih za tov, i ovaca i koza starijih od šest mjeseci u cilju stvaranja preduslova za dobijanje i održavanje zdravstvenog statusa gazdinstava slobodnog od ove bolesti na teritoriji Crne Gore.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava, Uprava za inspekcijske poslove.

Nosilac posla: Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, veterinarska inspekcija.

Obuhvat: 53.000 goveda i 41.000 ovaca i koza na teritoriji Crne Gore.

Period realizacije: od dana potpisivanja ugovora o ustupanju javnih poslova do 1. decembra tekuće godine za goveda, a do 31. avgusta tekuće godine za ovce i koze.

Način izvođenja: dijagnostičko ispitivanje krvnih seruma svih goveda starijih od 12 mjeseci, osim mužjaka namijenjenih za tov, vrši se jednom godišnje primjenom metode puferizovanog brucella antigen testa (rose bengal), a dijagnostičko ispitivanje krvnih seruma ovaca i koza starijih od šest mjeseci primjenom metode puferizovanog brucella antigen testa (rose bengal), jednom godišnje uzimanjem uzoraka od 15% ovaca i koza u odnosu na ukupan broj ovaca i koza na gazdinstvu.

Uzorke krvi koji se dostavljaju Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji treba da prati propratni akt iz Elektronske baze podataka za životinje kod kojih je izvršeno uzorkovanje.

Obavezno je dijagnostičko ispitivanje goveda, osim mužjaka namijenjenih za tov, ovaca i koza:

- kod pobačaja - po isteku 15 dana od pobačaja;
- kada se utvrde klinički znaci bruceloze - abortus, zaostajanje posteljice, orhitis i epididimitis, artritis koji se mogu dovesti u vezu sa ostalim kliničkim znacima ili druge promjene na osnovu kojih se može posumljati na brucelozu;
- koja su bile kontaktu sa ljudima ili životinjama za koje se sumnja da su zaražene ili su oboljele od bruceloze.

Iznos sredstava: 287.200,00 €.

Način kontrole: Sprovođenje mjera kontroliše službeni veterinar, u skladu sa stručnim uputstvom Veterinarske uprave o načinu vršenja službenih kontrola ovlašćenih veterinarskih organizacija u sprovođenju Programa mjera.

Veterinarske ambulante su dužne da blagovremeno:

- dostave Veterinarskoj upravi i službenom veterinaru, a najkasnije 10 dana prije početka sprovođenja mjere, plan sa nazivom mjesta i datumom izvođenja uzorkovanja krvi (za goveda zajedno sa mjesečnim planom za tuberkulinizaciju) tokom godine, u skladu sa periodom za realizaciju, odnosno blagovremeno obavjeste o izmjeni plana;

- obavijeste Veterinarsku upravu i službenog veterinara o svakom držaocu životinja koji odbija sprovođenje Programa mjera, suprotno članu 51 stav 1 tačka 5 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG, broj 30/12);
- obavijeste Veterinarsku upravu i službenog veterinara o svakoj neusklađenosti na gazdinstvu, koja se odnosi na broj goveda, ovaca ili koza na gazdinstvu u odnosu na broj goveda u Centralnoj bazi odnosno ovaca ili koza u odnosu na broj prijavljeni godišnjim popisom;
- dostave nadležnom službenom veterinaru, najkasnije do 10. tekućeg, za mjere izvršene u prethodnom mjesecu, izvještaj o dijagnostičkim ispitivanjima iz Elektronske baze podataka koji sadrži sljedeće podatke: naziv mjesta, datum izvođenja mjere, ime držaoca životinja, broj gazdinstva, identifikacionu oznaku goveda, ovaca ili koza, rezultate dijagnostičkog ispitivanja za svako gazdinstvo pojedinačno kao i podatke o broju ispitanih ovaca i koza u odnosu na ukupan broj ovaca i koza na gazdinstvu;
- nakon izvršene kontrole, dostavlja Veterinarskoj upravi izvještaj sa zapisnikom službenog veterinara.

Način plaćanja: za izvršene javne poslove na otkrivanju bruceloze goveda, ovaca i koza isplata sredstava vrši se na osnovu blagovremeno ispostavljene fakture koju prati izvještaj o dijagnostičkim ispitivanjima sa zapisnikom službenog veterinara odnosno fakture koju prati izvještaj o sprovedenim naređenim mjerama za suzbijanje bruceloze po rješenju službenog veterinara (sa kopijom rješenja) odnosno fakture za izvršena laboratorijska dijagnostička ispitivanja.

Faktura se ispostavlja do kraja tekućeg za predhodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Komponente	Vrijednost €	
Nabavka potrošnog materijala - vakum epruveta 100.000 komada	0,24	24.000,00
Uzorkovanje krvi goveda - 53.000 goveda*	1,30	68.900,00
Uzorkovanje krvi ovaca/koza - 41.000 ovaca i koza*	1,30	53.300,00
Laboratorijska ispitivanja goveda - 53.000 uzoraka	1,50	79.500,00
Laboratorijska ispitivanja ovaca i koza - 41.000 uzoraka	1,50	61.500,00
UKUPNO		287.200,00

*u cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza

5. BOLESTI PČELA

Radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave zaraznih bolesti pčela na teritoriji Crne Gore sprovode se preventivne i dijagnostičke mjere.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava, Uprava za inspeksijske poslove.

Nosilac posla: Veterinarska inspekcija, Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija.

Obuhvat: sva pčelinja društva na području Crne Gore

Period realizacije: od dana potpisivanja ugovora o ustupanju javnih poslova do 1. decembra tekuće godine.

Način sprovođenja mjere: u cilju efikasnog praćenja zdravstvenog stanja pčela vrši se upis u registar pčelara i pčelinjaka koji vodi Veterinarska uprava.

Pčelari su dužni da redovno pregledaju sva pčelinja društva u pčelinjaku, a uočene promjene koje mogu ukazivati na bolest pčela (promjene u ponašanju pčela, promjene na odraslim pčelama, promjene na pčelinjem leglu ili uginuća pčela), prijave veterinarskoj ambulanti ili službenom veterinaru, u skladu sa članom 56 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG", broj 30/12).

Pčelar vodi evidenciju o svim sprovedenim preventivnim i dijagnostičkim mjerama, koja sadrži najmanje datum i naziv korišćenog sredstva.

Uzgoj pčelinjih matica radi stavljanja u promet vrši se na registrovanim pčelinjacima koji su pod stalnim veterinarsko-zdravstvenim nadzorom. U ovim pčelinjacima klinički pregled svih pčelinjih društava vrši se u proljeće i jesen.

Zdrave pčelinje matice i zdrava pčelinja društva odnosno ona koje potiču sa registrovanih pčelinjaka i na kojima su sprovedene dijagnostičke i preventivne mjere na bolesti pčela mogu se stavljati u promet.

Američka kuga pčelinjeg legla

Na pčelinjacima u kojima je u 2013. godini utvrđena američka kuga, klinički se pregledaju sva pčelinja društva u martu i aprilu 2014. godine, kao i ona koje se nalaze u krugu prečnika tri kilometra od zaraženog pčelinjaka, po nalogu službenog veterinara.

U slučaju sumnje na prisustvo američke kuge pčelinjeg legla, obavezno se vrši klinički pregled svih pčelinjih društava i uzimanje odgovarajućih uzoraka iz svakog sumnjivog pčelinjeg društva.

Svaka sumnja se mora laboratorijski potvrditi, sa procjenom starosti procesa.

Na pregled se dostavlja komad saća sa poklopljenim leglom veličine 10cm x 10cm, na kome su znaci bolesti dobro vidljivi i u odgovarajućoj ambalaži.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši potrebna laboratorijska ispitivanja na zarazne bolesti, a u slučaju američke kuge pčelinjeg legla vrši i procjenu starosti procesa (proces stariji ili mlađi od dva mjeseca).

Ukoliko se utvrdi postojanje američke kuge pčelinjeg legla (*Pestis apium*) vrši se uništavanje zaraženih pčelinjih društava i dezinfekcija košnica i pribora, po rješenju službenog veterinara.

Vlasnik pčelinjaka (uzgoj pčelinjih matica i/ili proizvodnja meda i pčelinjih proizvoda), koji je upisan u registre koje vodi Veterinarska uprava, ima pravo na naknadu štete nastale pri suzbijanju i iskorijenjivanju američke kuge pčelinjeg legla, u skladu sa zakonom.

Iznos sredstava: 2.650,00 €

Način kontrole i plaćanja: sprovođenje mjera kontroliše službeni veterinar, u skladu sa stručnim uputstvom Veterinarske uprave o načinu vršenja službenih kontrola ovlašćenih veterinarskih organizacija u sprovođenju Programa mjera.

Za izvršene javne poslove na otkrivanju i suzbijanju američke kuge pčelinjeg legla vrši se isplata sredstava na osnovu ispostavljene fakture, koja se dostavlja do kraja tekućeg, za prethodni mjesec, i to:

- nakon izvršenih kliničkih pregleda registrovanih pčelinjaka na kojima se vrši uzgoj pčelinjih matice radi stavljanja u promet, veterinarska ambulanta dostavlja Veterinarskoj upravi izvještaj o izvršenom pregledu koji sadrži: ime držaoca pčela, naziv mjesta, datum kliničkog pregleda i/ili uzorkovanja u slučaju sumnje na zaraznu bolest, broj pčelinjih društava u pčelinjaku sa podacima o zdravstvenom stanju i zapisnikom službenog veterinara o izvršenoj kontroli;
- nakon izvršenih mjera po nalogu službenog veterinara, veterinarska ambulanta dostavlja Veterinarskoj upravi izvještaj o izvršenim mjerama sa rješenjem i zapisnikom službenog veterinara o izvršenoj kontroli narađenih mjera;
- u slučaju sumnje na prisustvo američke kuge pčelinjeg legla ili drugih bolesti pčela koje se obavezno prijavljuju, za izvršeni klinički pregled pčelinjih društava i uzimanje odgovarajućih uzoraka iz svakog sumnjivog pčelinjeg društva, veterinarska ambulanta dostavlja Veterinarskoj upravi izvještaj koji sadrži: ime držaoca pčela, naziv mjesta, datum kliničkog pregleda i/ili uzorkovanja u slučaju sumnje, ukupan broj pčelinjih društava u pčelinjaku, broj klinički pregledanih i broj pčelinjih društava iz kojih je uzet uzorak (sumnjiva pčelinja društva), sa kopijama laboratorijskih izvještaja.

Za izvršene javne poslove laboratorijske dijagnostike bolesti pčela isplata sredstava vrši se na osnovu fakture za izvršena laboratorijska dijagnostička ispitivanja, koja se ispostavlja do kraja tekućeg za predhodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Komponente	Vrijednost €	
Klinički pregled pčelinjih društava – 450*	2,00	900,00
Uzorkovanje materijala i dostava laboratoriji - 250 uzoraka*	2,00	500,00
Laboratorijska ispitivanja – 250 uzoraka	5,00	1.250,00
UKUPNO		2.650,00

*u cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza.

6. AVIJARNA INFLUENCA

Radi blagovremenog otkrivanja pojave avijarne influence vrši se aktivni i pasivni monitoring pojave avijarne influence kod divljih ptica i domaće živine.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava, Uprava za inspeksijske poslove.

Nosilac posla: Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, veterinarska inspekcija.

Način sprovođenja mjere: u cilju efikasnog praćenja zdravstvenog stanja živine vrši se upis u registar držalaca živine koji vodi Veterinarska uprava.

U slučaju iznenadnog uginuća ptica (divljih-migratornih ili domaćih) sa kliničkim znacima koji upućuju ili mogu upućivati na sumnju da se radi o avijarnoj influenci, veterinar uzima trahealne i/ili kloakalne briseve uginulih ptica ili druge odgovarajuće uzorke po uputstvu Specijalističke veterinarske laboratorije i dostavlja ih laboratoriji radi ispitivanja (pasivni monitoring avijarne influence).

Radi aktivnog monitoringa avijarne influence, vrši se:

- uzorkovanje trahealnih i/ili kloakalnih briseva ulovljenih migratornih ptica i dostavljanje laboratoriji radi ispitivanja, sa podacima: mjesto ulova, datum ulova, tačan naziv vrste ptice (domaći ili latinski), u skladu sa stručnim uputstvom Veterinarske uprave;
- Specijalistička veterinarska laboratorija vrši laboratorijsko-dijagnostičko ispitivanje na avijarnu influencu iz uzoraka krvi dostavljenih na ispitivanje prisustva specifičnih antitijela protiv virusa atipične kuge živine serološkim ELISA testom i ispitivanje trahealnih i/ili kloakalnih briseva ulovljenih migratornih ptica molekularnom tehnikom Real-Time PCR.
- Specijalistička veterinarska laboratorija izrađuje godišnji izvještaj o izvršenim aktivnostima na sprovođenju ovog programa i dostavlja ga Veterinarskoj upravi.

Kada se utvrdi prisustvo visokopatogene avijarne influence vrši se hitno, neškodljivo uništavanje uginulih ptica, zaraženih ptica i onih za koje službeni veterinar smatra da su zaražene uz propisane zoohigijenske i biosigurnosne mjere pod nadzorom službenog veterinara, u skladu sa Programom za prevenciju, suzbijanje i eradicaciju visokopatogene influence ptica VPIP Vlade Crne Gore.

Period realizacije: pasivni monitoring - tokom cijele godine, aktivni monitoring - tokom perioda migracije divljih ptica (mart-april i oktobar-novembar).

Iznos sredstava: 7.400,00€

Način plaćanja: za izvršene javne poslove na otkrivanju avijarne influence isplata sredstava vrši se na osnovu ispostavljene fakture. Uz fakturu se dostavlja izvještaj sa podacima o držaocima živine i broju ispitanih uzoraka, odnosno o datumu, mjestu broju i vrsti divljih ptica od kojih su uzeti uzorci i kopije laboratorijskih izvještaja za dostavljeni uzorak, a za izvršene javne poslove laboratorijske dijagnostike na osnovu fakture za izvršena laboratorijska dijagnostička ispitivanja koju prati izvještaj.

Faktura se ispostavlja do kraja tekućeg za predhodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Komponente	Vrijednost €	
Uzimanje uzoraka trahealnih/kloakalnih briseva - 100 uzoraka*	2,00	200,00
Laboratorijsko ispitivanje Real-Time PCR - 100 uzoraka	35,00	3.500,00
Laboratorijsko ispitivanje uzoraka ELISA test - 1000 uzoraka	3,70	3.700,00
UKUPNO		7.400,00

*u cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza za uzimanje uzoraka trahealnih/kloakalnih briseva

7. PLAVI JEZIK

Radi praćenja prisustva i blagovremenog otkrivanja bolesti plavi jezik vrši se aktivni i pasivni monitoring pojave bolesti kod goveda i ovaca.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava.

Nosilac posla: Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija.

Obuhvat: 1.000 goveda i 1.000 ovaca sa područja Crne Gore.

Period realizacije: od 1. juna do 30. novembra tekuće godine.

Način izvođenja: u cilju pasivnog monitoringa bolesti plavi jezik, u slučaju iznenadnog obolijevanja ili uginuća goveda, ovaca i koza sa kliničkim znacima koji upućuju ili mogu upućivati na sumnju da se radi o bolesti plavi jezik, veterinar uzima uzorke krvi bolesnih životinja ili druge odgovarajuće uzorke po uputstvu Specijalističke veterinarske laboratorije i dostavlja ih laboratoriji radi ispitivanja.

U svrhu aktivnog monitoringa prisustva i raširenosti ove bolesti, vrši se serološko ispitivanje uzoraka porijeklom od goveda mlađih od dvije godine i od ovaca, radi prikupljanja dokaza da je populacija goveda i ovaca u Crnoj Gori slobodna od bolesti plavi jezik sa 95% intervalom pouzdanosti na nivou prevalencije od 2%.

U slučaju seropozitivnih jedinki vrši se ponovno uzorkovanje krvi kod tih životinja i to uzimanjem dva uzorka: jedan za serološko ispitivanje i drugi u epruveti sa EDTA za ispitivanje PCR metodom.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši laboratorijsko-dijagnostičko ispitivanje prikupljenih i dostavljenih uzoraka, na bolest plavi jezik serološkim cELISA testom, a uzorci za ispitivanje izdvajaju se metodom odabira iz dostavljenih uzoraka krvi radi ispitivanja na brucelozu (tačka 4 ovog programa). U slučaju potrebe, Specijalistička veterinarska laboratorija vrši i ispitivanja na prisustvo genoma virusa bolesti plavi jezik metodom PCR.

Specijalistička veterinarska laboratorija u slučaju pozitivnog nalaza odmah obavještava nadležnog službenog veterinara i Veterinarsku upravu.

Odabir područja na kojima se vrši ispitivanje, kao i broj ispitanih grla na pojedinim područjima, zavisi od epizootiološke situacije i procijenjenog stepena rizika, u skladu sa stručnim uputstvom koje donosi Veterinarska uprava na predlog Specijalističke veterinarske laboratorije.

Iznos sredstava: 8.100,00 €

Način plaćanja: za izvršene javne poslove na praćenju prisustva i blagovremenog otkrivanja bolesti plavi jezik isplata sredstava vrši se na osnovu ispostavljene fakture uz koju se dostavlja izvještaj o izvršenim laboratorijskim dijagnostičkim ispitivanjima.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Komponente	Vrijednost €	
Laboratorijsko ispitivanje goveda - 1.000 uzoraka*	3,70	3.700,00
Laboratorijsko ispitivanje ovaca - 1.000 uzoraka*	3,70	3.700,00
Laboratorijsko ispitivanje utvrđivanje genoma virusa - 20 uzoraka	35,00	700,00
UKUPNO		8.100,00

* krvni serumi za ispitivanje na bolest plavog jezika kod goveda i ovaca obezbjeđuje se iz dostavljenih uzoraka krvi radi ispitivanja na brucelozu (tačka 4 ovog programa)

8. BOVINA SPONGIOFORMNA ENCEFALOPATIJA - BSE

Radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja bovine spongiformne encefalopatije (u daljem tekstu: BSE) vrši se ispitivanje kod svih goveda starijih od 30 mjeseci koja su zaklana za ishranu ljudi u odobrenim objektima za klanje i kod svih goveda, bez obzira na starost, sa simptomima koji upućuju na BSE.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava, Uprava za inspekcijske poslove

Nosilac posla: veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, veterinarska inspekcija.

Period realizacije: tokom cijele godine za goveda iz tač. a i c, od 1. oktobra za goveda iz tačke b.

Način izvođenja: Na BSE ispituju se sva goveda:

(a) starija od 24 mjeseca:

- koja su prinudno zaklana, odnosno upućena na prinudno (hitno) klanje od strane veterinaru nakon nesreće ili zbog ozbiljnih fizioloških ili funkcionalnih poremećaja, uključujući poremećaje centralnog nervnog sistema;
- koja, pri ante mortem pregledu, pokazuju kliničke znake zarazne bolesti ili znake na osnovu kojih se može posumnjati da su zaražene ili pokazuju fiziološke ili funkcionalne poremećaje, uključujući poremećaje centralnog nervnog sistema;

(b) starija od 30 mjeseci:

- prilikom klanja za ishranu ljudi;
- koja su zaklana u okviru programa iskorjenjivanja bolesti, a ne pokazuju kliničke znake bolesti;

(c) starija od 24 mjeseca koja su:

- uginula ili usmrćena na gazdinstvu, osim goveda usmrćenih u okviru suzbijanja epidemije odnosno iskorjenjivanja bolesti;
- uginula ili usmrćena tokom prevoza ili u klanici.

Iznos sredstava: 10.200,00 €

Način plaćanja: za izvršene javne poslove na otkrivanju BSE isplata sredstava vrši se na osnovu ispostavljene fakture. Uz fakturu dostavlja se i kopija zahtjeva za laboratorijsko ispitivanje uzorka sa kopijama laboratorijskih izvještaja za dostavljeni uzorak. Troškove za izvršenu analizu na BSE goveda iz alineje 1 tačke b) koja su zaklana u odobrenim objektima za klanje snosi subjekat koji obavlja djelatnost klanja, u iznosu od 15 € po uzorku.

Faktura se ispostavlja do kraja tekućeg za prethodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Komponente	Vrijednost €	
Nabavka opreme za uzimanje uzoraka - 600	2,00	1.200,00
Laboratorijska dijagnostika - 600	15,00	9.000
UKUPNO		10.200,00

9. BOLESTI RIBA I ŠKOLJKI

Radi praćenja prisustva, blagovremenog otkrivanja i suzbijanja bolesti riba i školjki vrši se dijagnostičko ispitivanje uzoraka riba odnosno školjki uzetih iz registrovanih ribnjaka i uzgajališta.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava

Nosilac posla: Specijalistička veterinarska laboratorija

Period realizacije: tokom cijele godine.

9.1 Bolesti riba

Radi otkrivanja i praćenja bolesti slatkovodnih riba, vrši se uzorkovanje u registrovanim ribnjacima na području Crne Gore, najmanje dva puta u toku godine. Specijalistička veterinarska laboratorija vrši uzorkovanje i ispitivanja na prisustvo virusne hemoragične septikemije (VHS) i zarazne hematopoetske nekroze (IPN), i bakterijskih bolesti sa posebnim osvrtom na furunkulozu i renibakteriozu pastrmki u skladu sa uputstvom koje donosi Veterinarska uprava na predlog Specijalističke veterinarske laboratorije.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši uzorkovanje i dijagnostička ispitivanja i dostavlja godišnji izvještaj o sprovedenom ispitivanju Veterinarskoj upravi.

9.2 Bolesti školjki

Radi otkrivanja i praćenja bolesti školjki (martelioze i bonamioze) vrši se uzorkovanje školjki (dagnji i ostriga) u registrovanim uzgajalištima i to: dagnji jednom godišnje - krajem ljeta, pri čemu se vrši dijagnostičko ispitivanje na prisustvo parazita *Marteilia refringens*, a ostriga dva puta godišnje - početkom proljeća na prisustvo parazita *Bonamia ostreae* i krajem ljeta, na prisustvo parazita *Marteilia refringens*, u skladu sa uputstvom Veterinarske uprave.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši uzorkovanje i dijagnostička ispitivanja, i dostavlja godišnji izvještaj o sprovedenom ispitivanju Veterinarskoj upravi.

Iznos sredstava: 8.950,00 €

Način plaćanja za izvršene javne poslove na otkrivanju i suzbijanju bolesti riba i školjki isplata sredstava vrši se na osnovu ispostavljene fakture. Uz fakturu se dostavlja izvještaj sa rezultatima izvršenih laboratorijskih ispitivanja sa podacima o registrovanim ribnjacima i uzgajalištima školjki (naziv, mjesto, kapacitet), broj uzetih uzoraka i kopije laboratorijskih izvještaja.

Faktura se ispostavlja do kraja tekućeg za prethodni mjesec.

Fakture koje nisu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Komponente	Vrijednost €	
Monitoring bolesti slatkovodnih riba - 100 uzoraka	40,00	4.000,00
Monitoring bolesti školjki -330 uzoraka	15,00	4.950,00
UKUPNO		8.950,00

10. PARAZITSKE BOLESTI - ZOONOZE

Radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja parazitskih bolesti sprovode se preventivne i dijagnostičke mjere.

Nosilac posla: Veterinarske organizacije.

Period za realizaciju: tokom cijele godine.

10.1 Ehinokokoza

Prilikom vakcinacije pasa protiv bjesnila vrši se dehelmintizacija pasa starijih od tri mjeseca protiv pseće pantljičare *Echinococcus granulosus*, sredstvom koje pouzdano ubija zrele i nezrele oblike pantljičare, o trošku držaoca.

Radi sprječavanja širenja jaja pantljičare u okolinu, najmanje 48 časova poslije tretiranja pasa, vlasnik pasa neškodljivo uklanja njihov izmet.

Subjekat u poslovanju hranom koji obavlja djelatnost klanja životinja za javnu potrošnju, kao i vlasnici koji kolju životinje za sopstvene potrebe, promijenjene organe čine neškodljivim prokuvanjem ili spaljivanjem.

Ovlašćeni veterinar u objektima za klanje evidentira svaki utvrđeni slučaj ehinokokoze i prijavljuje nadležnom službenom veterinaru u skladu sa zakonom.

10.2 Trihineloza

Dijagnostički pregled na prisustvo larve *Trichinella* vrši se metodom kompresije ili vještačke digestije u uzorcima mesa svih zaklanih svinja u odobrenim objektima za klanje, kod svinja zaklanih u domaćinstvu za sopstvene potrebe, a isključivo metodom vještačke digestije svih odstrijeljenih divljih svinja.

Prilikom klanja svinja za sopstvene potrebe držalac životinja dostavlja propisani uzorak mesa na pregled na trihinelozu veterinarskoj ambulanti ili Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji.

Veterinar svaki utvrđeni slučaj trihineloze prijavljuje nadležnom službenom veterinaru radi preduzimanja propisanih mjera.

Ovlašćeni veterinar u objektima za klanje evidentira svaki utvrđeni slučaj trihineloze i o tome obavještava nadležnog službenog veterinara i službenog veterinara u mjestu porijekla životinje, radi preduzimanja propisanih mjera.

Dijagnostički pregled na prisustvo larve *Trichinella* vrši se o trošku vlasnika.

Izuzetno, sredstva za uzorkovanje i sprovođenje dijagnostičkih ispitivanja divljih svinja na trihinelozu za koje su istovremeno dostavljeni odgovarajući ispravni uzorci na ispitivanje na klasičnu kugu svinja obezbjeđena su u tački 11 ovog programa (klasična kuga svinja).

Način izvještavanja:

Veterinarske ambulante dužne su da Veterinarskoj upravi jednom mjesečno dostave izvještaj o broju ispitanih uzoraka i rezultatima ispitivanja.

11. KLASIČNA KUGA SVINJA

Radi sprječavanja pojave klasične kuge svinja vrši se vakcinacija domaćih svinja u cilju stalnog održavanja aktivnog imuniteta protiv virusa klasične kuge svinja, kao i dijagnostičke i druge mjere u cilju blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave klasične kuge svinja.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava, Uprava za inspekcijske poslove.

Nosilac posla: veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, Lovački savez Crne Gore- lovačke organizacije, veterinarska inspekcija.

Obuhvat: sva gazdinstva na kojima se uzgajaju ili drže svinje (40.000 svinja).

Period realizacije: tokom cijele godine (u intenzivnim uslovima proizvodnje tako da životinje budu stalno imune).

11.1 Vakcinacija domaćih svinja i kontrola uspješnosti imunizacije

Način izvođenja:

Klasična kuga svinja sprječava se i suzbija stalnim održavanjem imuniteta protiv klasične kuge svinja na svim gazdinstvima na kojima se drže i uzgajaju svinje, vakcinacijom svinja vakcinom pripremljenom od atenuiranog K soja virusa, prema uputstvu proizvođača.

Na gazdinstvima na kojima se drže i uzgajaju svinje vrši se klinički pregled svinja svaki put pre sprovođenja vakcinacije. Mogu se vakcinisati samo zdrave svinje.

Za pravna lica koja u vršenju organizovane proizvodnje, odnosno držanja životinja, imaju obezbjeđenu registrovanu veterinarsku službu za stalnu zdravstvenu zaštitu svojih životinja, Veterinarska uprava obezbjeđuje vakcinu na osnovu dostavljenih potreba za tekuću godinu, odnosno dostavljenog programa vakcinacije, a troškove izvođenja vakcinacije snosi to pravno lice.

U promet se mogu stavljaju samo vakcinisane svinje, najmanje 15 dana nakon vakcinacije.

U promet se mogu stavljati i prasad mlađa od 45 dana, ako potiču sa gazdinstva koja su slobodna od klasične kuge svinja i na kojima su vakcinisane sve svinje, uključujući krmače i nazimice.

Promet svinja vrši se samo na stočnim pijacama i drugim otkupnim mjestima koja su pod stalnom veterinarskom kontrolom.

U svrhu kontrole uspješnosti imunizacije vakcinisanih svinja, uzimaju se uzorci krvi vakcinisanih svinja, po stručnom uputstvu Veterinarske uprave i dostavljaju laboratoriji na ispitivanje prisustva specifičnih antitijela protiv virusa klasične kuge svinja.

Uzorkovanje krvi za kontrolu imunološkog statusa vrši se najranije 35 dana poslije vakcinacije. Lista veterinarskih organizacija koje vrše uzorkovanje krvi je sastavni dio stručnog uputstva Veterinarske uprave.

Specijalistička veterinarska laboratorija izrađuje izvještaj o rezultatima kontrole imunološkog statusa domaćih svinja i dostavlja ga Veterinarskoj upravi.

U slučaju pojave sumnje ili kliničkih znakova koji upućuju ili bi mogli upućivati na pojavu klasične kuge svinja, veterinar, u skladu sa uputstvom Specijalističke veterinarske laboratorije, uzima odgovarajuće uzorke tkiva uginulih ili eutanaziranih životinja i dostavlja ih laboratoriji radi laboratorijskih ispitivanja,

U slučaju pojave bolesti vrši se eutanazija i neškodljivo uklanjanje zaraženih i na zarazu sumnjivih životinja uz sprovođenje svih propisanih zoohigijenskih i biosigurnosnih mjera.

11.2 Monitoring divljih svinja na klasičnu kugu svinja

Način izvođenja:

Radi utvrđivanja prisustva virusa klasične kuge svinja u prirodi, među populacijom divljih svinja, lovci dostavljaju uzorke tjelesne tečnosti i unutrašnjih organa (bubrezi i slezina) divljih svinja, veterinarskim ambulantom, koje te uzorke dostavljaju Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji radi ispitivanja na prisustvo antitijela klasične kuge svinja. Lovci, veterinarske ambulante i Specijalistička veterinarska laboratorija uzorkovanje, dostavljanje uzoraka i laboratorijsko dijagnostičko ispitivanje prikupljenih i dostavljenih uzoraka vrše u skladu sa stručnim uputstvom Veterinarske uprave.

Lovci koji dostave kompletne uzorke od divljih svinja u svrhu utvrđivanja prisustva virusa klasične kuge svinja, kao naknadu dobijaju besplatan pregled mesa divlje svinje od koje su dostavljeni uzorci na *Trichinella spiralis*. Veterinarskim ambulantom pripada naknada za pregled, samo ako su uzorci uzeti i dostavljeni Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji na propisan način.

Specijalistička veterinarska laboratorija izrađuje godišnji izvještaj o izvršenim aktivnostima na sprovođenju monitoringa klasične kuge svinja kod divljih svinja i dostavlja ga Veterinarskoj upravi.

Iznos sredstva: 71.321,00 €

Način kontrole: Sprovođenje mjera kontroliše službeni veterinar, u skladu sa stručnim uputstvom Veterinarske uprave o načinu vršenja službenih kontrola ovlašćenih veterinarskih organizacija u sprovođenju Programa mjera.

Veterinarske ambulante dužne su da blagovremeno:

- dostave Veterinarskoj upravi i službenom veterinaru, a najkasnije 10 dana prije početka sprovođenja mjere, plan sa nazivom mjesta i datumom izvođenja vakcinacije domaćih svinja tokom godine, u skladu sa periodom za realizaciju, odnosno blagovremeno obavjeste o izmjeni plana;
- obavijeste Veterinarsku upravu i službenog veterinara o svakom držaocu životinja koji odbija sprovođenje Programa mjera, suprotno članu 51 stav 1 tačka 5 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG", broj 30/12);
- dostave nadležnom službenom veterinaru, najkasnije do 10. tekućeg, za mjere izvršene u prethodnom mjesecu, izvještaj o sprovedenim mjerama koji sadrži sljedeće podatke: naziv mjesta, datum izvođenja mjere, ime držaoca životinja i broj životinja za svako gazdinstvo pojedinačno sa kopijama potvrda o izvršenoj vakcinaciji odnosno izvještaj o sprovedenim mjerama i izvršenim aktivnostima na sprovođenju ovog programa sa kopijama laboratorijskih izvještaja za dostavljeni uzorak sa zapisnikom službenog veterinara;
- nakon izvršene kontrole, dostavlja Veterinarskoj upravi izvještaj sa zapisnikom službenog veterinara.

Način plaćanja: isplata sredstava vrši se na osnovu blagovremeno ispostavljene fakture za izvršene javne poslove vakcinacije, otkrivanja i suzbijanja klasične kuge svinja, koju prati izvještaj o sprovedenim mjerama i izvršenim aktivnostima sa kopijama potvrda o izvršenoj vakcinaciji, i kopijama laboratorijskih izvještaja za dostavljeni uzorak sa zapisnikom službenog veterinara odnosno za izvršene naredene mjere za suzbijanje klasične kuge svinja sa kopijom rješenja službenog veterinara i na osnovu ispostavljene fakture uz koju se dostavlja izvještaj o izvršenim laboratorijskim dijagnostičkim ispitivanjima.

Fakturu za izvršeni trihinoskopski pregled divljih svinja mora da prati kopija uputa za dostavljanje uzoraka i potvrde o obavljenom trihinoskopskom pregledu.

Faktura se ispostavlja do kraja tekućeg za prethodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Komponente	Vrijednost €	
Nabavka vakcine - 38.000 doza	0,20	7.600,00
Ispitivanja na prisustvo klasične kuge svinja - nabavka vakum epruveta za uzorkovanje krvi svinja i uzimanja tjelesne tečnosti odstrijeljenih divljih svinja - 1650	0,24	396,00
Vakcinacije domaćih svinja - 40.400 svinja*	1,30	52.520,00
Kontrola imunološkog statusa domaćih svinja - uzimanje uzoraka krvi - 1500 uzoraka*	2,00	3.000,00
Kontrola imunološkog statusa domaćih svinja - laboratorijsko ispitivanje ELISA test - 1500 uzoraka	3,70	5.550,00
Pregled divljih svinja na <i>Trichinella spiralis</i> - 150	8,00	1.200,00
Monitoring klasične kuge svinja kod divljih svinja - laboratorijsko ispitivanje ELISA test - 150 uzoraka	3,70	555,00

Obdukcije na terenu i uzorkovanje materijala - 10*	15,00	150,00
Laboratorijsko ispitivanje patološkog materijala PCR - 10 uzoraka	35,00	350,00
UKUPNO		71.321,00

*u cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza.

12. BJESNILO

12.1 Preveniranje bjesnila domaćih životinja i mjere za blagovremeno otkrivanje i suzbijanje pojave bjesnila

Radi sprječavanja pojave bjesnila vrši se vakcinacija pasa i mačaka inaktivisanom vakcinom u cilju stalnog održavanja aktivnog imuniteta protiv virusa bjesnila, kao i dijagnostičke i druge mjere u cilju blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave bjesnila.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava, Uprava za inspekcijske poslove.

Nosilac posla: veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, Lovački savez Crne Gore- lovačke organizacije, veterinarska inspekcija.

Obuhvat: 8.000 pasa i mačaka.

Period realizacije: tokom cijele godine.

Način izvođenja: vakcinacija pasa i mačaka protiv bjesnila vrši se u skladu sa Pravilnikom o mjerama za sprječavanje pojave, utvrđivanje, suzbijanje i iskorenjivanje bjesnila kod životinja ("Službeni list CG", broj 53/11) i uputstvom proizvođača vakcine.

Psi i mačke stariji od tri mjeseca vakcinišu se jedanput godišnje, inaktivisanom vakcinom protiv bjesnila, uz revakcinaciju, prema uputstvu proizvođača vakcine.

Vakcinacija pasa mlađih od tri mjeseca može se obaviti ukoliko postoje opravdani razlozi, prema uputstvu proizvođača vakcine.

Veterinarska uprava obezbjeđuje vakcinu, a troškove izvođenja vakcinacije pasa i mačaka snosi držalac životinje, osim u slučaju vakcinacije domaćih životinja po nalogu službenog veterinara.

U slučaju potrebe vakcinišu se i druge prijemčive životinje, po nalogu službenog veterinara.

U cilju praćenja prisustva bjesnila, vrši se sakupljanje i ispitivanje životinja za koje postoji sumnja na bjesnilo, tzv. "indikator životinja". Indikator životinje su domaći i divlji sisari:

- koji su imali neposredan kontakt sa ljudima (ugriz, ogrebotina ili lizanje povrijeđene kože itd.);
- koji pokazuju kliničke znake ili nenormalno ponašanje koje ukazuje na bjesnilo;
- divlji mesojedi koji su pronađeni mrtvi ili ubijeni.

Sakupljanje divljih mesojeda koji su pronađeni mrtvi ili ubijeni vrše lovačke organizacije tokom redovnih lovačkih aktivnosti i po prijavi građana i dostavljaju ih veterinarskim ambulantom. Veterinarske ambulante ove i uzorke ostalih indikator životinja pakuju, označavaju i pravilno čuvaju i sa uputom dostavljaju Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji na ispitivanje, u skladu sa stručnim uputstvom Veterinarske uprave.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši prijem uzoraka, ispitivanje prisustva antigena virusa bjesnila kod indikator životinja metodom TFA (tehnika fluorescentnih antitijela).

Iznos sredstava: 9.145,00€

Način izvještavanja i kontrole: veterinarske ambulante dužne su da obavijeste Veterinarsku upravu i službenog veterinara o svakom držaocu psa koji odbija vakcinaciju protiv bjesnila u skladu sa Programom mjera (član 51 stav 1 tačka 5 i član 110 stav 1 Zakona o veterinarstvu) i blagovremeno dostave:

- Veterinarskoj upravi i službenom veterinaru, a najkasnije 10 dana prije početka sprovođenja mjere, plan sa nazivom mjesta i datumom izvođenja vakcinacije pasa i mačaka tokom godine, sa procijenjenim brojem pasa i mačaka koje će se vakcinisati u veterinarskoj ambulanti, u skladu sa periodom za realizaciju, odnosno blagovremeno obavijeste o izmjeni plana;
- Veterinarskoj upravi izvještaj o izvršenoj vakcinaciji sa kopijama potvrda o vakcinaciji, najkasnije do 10. tekućeg, za vakcinaciju izvršenu u prethodnom mjesecu koji sadrži sljedeće podatke: naziv mjesta, datum izvođenja vakcinacije, naziv i serijski broj vaccine, ime držaoca životinja i broj životinja za svako gazdinstvo pojedinačno;
- Veterinarskoj upravi izvještaje o pojedinačno uzetim uzorcima sumnjivih životinja na bjesnilo/indikator životinje, sa kopijom laboratorijskog izvještaja za ispitane sumnjivih životinja na bjesnilo/indikator životinje, koji su dostavljeni Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji, najkasnije do 10. u mjesecu za mjere izvršene u prethodnom mjesecu;
- Veterinarskoj upravi izvještaj za izvršene javne poslove po nalogu službenog veterinara i zapisnik službenog veterinara o sprovedenim mjerama;
- Specijalistička veterinarska laboratorija dostavlja Veterinarskoj upravi izvještaj o primljenim uzorcima sumnjivih životinja na bjesnilo/indikator životinje sa rezultatima izvršenih analiza.

Način plaćanja: za izvršene javne poslove na sprječavanju pojave bjesnila po nalogu službenog veterinara, uzorkovanje, dostavljanje uzoraka i laboratorijsko ispitivanje sumnjivih životinja na bjesnilo/indikator životinje isplata sredstava vrši se na osnovu blagovremeno ispostavljene fakture. Uz fakturu za izvršene javne poslove po nalogu službenog veterinara dostavlja se izvještaj i zapisnik službenog veterinara o sprovedenim mjerama. Uz fakturu za izvršene javne poslove dostavlja se izvještaj o sprovedenim mjerama i izvršenim aktivnostima na sprovođenju ovog programa sa kopijama Uputa za ispitivanje i kopijama laboratorijskih izvještaja za dostavljeni uzorak.

Faktura se ispostavlja do kraja tekućeg za predhodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Finansiranje iz budžeta:	Vrijednost €	
Nabavka vaccine - 7500 doza	1,10	8.250,00
Vakcinacija domaćih životinja po nalogu službenog veterinara – 100*	1,30	130,00
Monitoring prisustva bjesnila - (indikator životinja):		750,00

- uzorkovanje i dostava uzoraka: 20*	15,00	
- sakupljanje nađenih mrtvih ili ubijenih divljih mesojeda - 5 (lovci)*	10,00	
- laboratorijsko ispitivanje na bjesnilo – FAT: 20 uzoraka	20,00	
Zoohigijenske i biosigurnosne mjere -1 dvorište*	15,00	15,00
UKUPNO		9.145,00
Troškovi vakcinacije koje snosi držaoc pasa i mačaka		
Izvođenja vakcinacije*		2,00

*u cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza.

12.2 Preveniranje i suzbijanje bjesnila lisica i drugih divljih životinja oralnom vakcinacijom i monitoring uspjehnosti vakcinacije

Radi suzbijanja bjesnila kod lisica i drugih divljih životinja, sprovodi se oralna vakcinacija lisica i drugih divljih životinja i monitoring uspješnosti sprovedene oralne vakcinacije lisica i drugih divljih životinja.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava, Uprava za inspekcijske poslove.

Nosioci posla: Veterinarska uprava, veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, Lovački savez Crne Gore - lovačke organizacije, Nacionalni parkovi Crne Gore, veterinarska inspekcija.

Period realizacije: dva puta godišnje - proljeće i jesen.

Iznos sredstava: 31.500,00€

Način sprovođenja i provjera uspješnosti vakcinacije: vakcinacija se sprovodi distribucijom iz aviona vakcina (mamaca) na cijeloj teritoriji Crne Gore, izuzev u urbanim područjima, na vodenim i močvarnim površinama i u području vojnih zona.

Nakon sprovedene oralne vakcinacije vrši se monitoring uspješnosti sprovedene oralne vakcinacije. Na svakih 100 km² teritorije (oblasti na kojoj su distribuirane vakcine) potrebno je uloviti i ispitati po četiri zdrave lisice. Odstrjel lisica vrše lovci, iz različitih djelova lovačkih oblasti kako bi se omogućile prostorne varijacije, u skladu sa planom uzorkovanja Veterinarske uprave koji se dostavlja Lovačkom savezu.

Lovci ulovljene lisice dostavljaju veterinarskim ambulantom, koje unose podatke u uput za ispitivanje ubijenih lisica u svrhu procjene uspješnosti oralne vakcinacije protiv bjesnila i uzorak sa uputom dostavljaju Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji na ispitivanje.

Specijalistička veterinarska laboratorija na uzorcima lisica vrši procjenu starosti lisica, ispituje nivo antitijela na virus bjesnila ELISA testom i prisustvo biomarkera tetraciklina u zubima/kostima. Ukoliko su ovi nalazi pozitivni, smatra se da je lisica konzumirala mamac, odnosno da je vakcinisana.

Način izvještavanja i kontrole: specijalistička veterinarska laboratorija dostavlja Veterinarskoj upravi izvještaj o primljenim uzorcima odstrjeljenih lisica u svrhu procjene starosti lisica, nivou

antitijela na virus bjesnila i prisustvu biomarkera tetraciklina u zubima/kostima, sa rezultatima izvršenih analiza u elektronskoj i pisanoj formi.

Način plaćanja: za izvršene javne poslove uzorkovanja, dostavljanja uzoraka i laboratorijsko ispitivanje odstrijeljenih lisica isplata sredstava vrši se na osnovu ispostavljene fakture. Uz fakturu za uzorkovanje, dostavljanje uzoraka i laboratorijsko ispitivanje odstrijeljenih lisica dostavlja se izvještaj o sprovedenim mjerama i izvršenim aktivnostima na sprovođenju ovog programa sa kopijama uputa za ispitivanje i kopijama laboratorijskih izvještaja za dostavljeni uzorak.

Lovačke organizacije dostavljaju zahtjev za isplatu naknade za ulovljene lisice, uz kopiju uputa za ispitivanje sa žiro-računom lovačke organizacije.

Specijalistička veterinarska laboratorija uz fakturu dostavlja izvještaj o procjeni starosti lisica, nivou antitijela na virus bjesnila ELISA testom i prisustvu biomarkera tetraciklina u zubima/kostima.

Faktura se ispostavlja do kraja tekućeg za predhodni mjesec.

Isplata sredstava veterinarskim ambulantomama za izvršene javne poslove vrši se samo za kompletne uzorke uzete na propisan način i dostavljene Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji, u skladu sa uputstvom o uzorkovanju.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Komponente	Vrijednost €	
Monitoring uspjehnosti oralne vakcinacije - naknada lovcima za odstrijel i dostavljanje odstrijeljenih lisica veterinarskim ambulantomama - 500 *	15,00	7.500,00
Monitoring uspjehnosti oralne vakcinacije - uzimanje i dostava uzoraka od odstrijeljenih lisica – 500*	20,00	10.000,00
Određivanje starosti odstrijeljenih lisica - 500 uzoraka	4,00	2.000,00
Utvrđivanje prisustva biomarkera (tetraciklina) - 500 uzoraka	10,00	5.000,00
Određivanje titra antitijela ELISA testom - 500	14,00	7.000,00
UKUPNO		31.500,00

*u cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza.

13. ANTRAKS

Radi sprječavanja pojave antraksa vrši se vakcinacija goveda u cilju stalnog održavanja aktivnog imuniteta protiv antraksa, kao i dijagnostičke i druge mjere u cilju blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave antraksa.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava, Uprava za inspekcijske poslove.

Nosioci posla: Veterinarske ambulante, veterinarska inspekcija.

Obuhvat: prijemčive životinje na distriktnom području, koje se izgone na ispašu, goveđe, ovčije i kozje kože koje potiču od životinja koje su zaklane bez službene kontrole ili potiču od uginulih životinja.

Period realizacije: pred izgon na ljetnju ispašu, april - maj.

Način izvođenja: Vakcinacija protiv antraksa vrši se na distriktnom području koje je odredila Veterinarska uprava, vakcinom koja sadrži suspenziju živih spora *Bacillus anthracis*, u skladu sa uputstvom proizvođača vakcine, od utvrđivanja bolesti narednih 20 godina.

Životinje iz distriktnog područja se izgone na ispašu i stavljaju u promet tek nakon što je od vakcinacije proteklo vrijeme potrebno za stvaranje imuniteta.

Obdukcija životinja uginulih od antraksa ili sumnjivih na antraks vrši se na propisan način.

Za laboratorijsko ispitivanje kod sumnje na antraks uzima se uzorak prema uputstvu za uzorkovanje Specijalističke veterinarske laboratorije.

Laboratorijsko ispitivanje goveđe, ovčije i kozje kože koje potiču od životinja koje su zaklane bez službene kontrole ili potiču od uginulih životinja vrši Specijalistička veterinarska laboratorija, o trošku pravnog i fizičkog lica koje obavlja djelatnost prometa, konzerviranja, obrade, prerade i skladištenja kože.

Leševi životinja oboljelih ili sumnjivih na antraks uništavaju se na propisani način.

Iznos sredstava: 8.845,00€

Način kontrole: sprovođenje preventivnih mjera kontroliše službeni veterinar. Nadležni službeni veterinar blagovremeno se obavještava prije početka sprovođenja vakcinacije o datumu i mjestu vakcinacije.

Veterinarske ambulante dostavljaju nadležnom službenom veterinaru izvještaj o sprovedenim mjerama sa kopijama potvrda o izvršenoj vakcinaciji, najkasnije do 10. tekućeg, za mjere izvršene u prethodnom mjesecu. Izvještaj sadrži sljedeće podatke: naziv mjesta, datum izvođenja mjere, ime držaoca životinja i identifikacioni broj gazdinstva sa identifikacionom oznakom životinje. Nakon izvršene kontrole, veterinarska ambulanta dostavlja Veterinarskoj upravi izvještaj sa kopijama potvrda o izvršenoj vakcinaciji i zapisnikom službenog veterinara.

Način plaćanja: za izvršene javne poslove vakcinacije isplata sredstava vrši se na osnovu ispostavljene fakture uz koju se dostavlja izvještaj o sprovedenim mjerama, kopije potvrda o izvršenoj vakcinaciji i zapisnik službenog veterinara.

Faktura se ispostavlja do kraja tekućeg za prethodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Komponente	Vrijednost €	
Nabavka vakcine za antraks - 3500 doza	1,00	3.500,00
Izvođenje vakcinacije protiv antraksa - 4100 goveda i ovaca*	1,30	5.330,00
Zoohigijenske i sigurnosne mjere – 1 dvorište	15,00	15,00
UKUPNO		8.845,00

Troškovi koje snosi pravno ili fizičko lice koje obavlja djelatnost prometa, konze rviranja, obrade, prerade i skladištenja kože	
Bakteriološki pregled kože na antraks	17,00

*u cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza.

14. ATIPIČNA KUGA ŽIVINE (Newcastle disease)

Radi sprječavanja pojave atipične kuge živine vrši se vakcinacija živine u cilju stalnog održavanja aktivnog imuniteta protiv atipične kuge živine, kao i dijagnostičke i druge mjere u cilju praćenja, blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave atipične kuge živine.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja -Veterinarska uprava, Uprava za inspeksijske poslove.

Nosilac posla: veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, veterinarska inspekcija.

Obuhvat: sva živina na teritoriji Crne Gore.

Način izvođenja: u cilju efikasnog praćenja zdravstvenog stanja živine vrši se upis u registar gazdinstava na kojima se drži i uzgaja živina (držalaca živine) koji vodi Veterinarska uprava.

Atipična kuga živine sprječava se stalnim održavanjem imuniteta protiv atipične kuge živine na gazdinstvima na kojima se drži i uzgaja živina, vakcinacijom živine inaktivisanom vakcinom pripremljenom od lentogenog soja, prema uputstvu proizvođača, na teret držaoca živine.

Efektivnost imunizacije živine u intenzivnoj proizvodnji provjerava se serološkim ispitivanjem krvi živine, i sastavni je dio imunoprofilaktičkog postupka, o trošku držaoca.

Veterinarske ambulante i veterinarska služba koja obavlja vakcinaciju živine dostavljaju nadležnom službenom veterinaru i Veterinarskoj upravi izvještaj o sprovedenoj vakcinaciji protiv atipične kuge živine najkasnije do kraja tekućeg za predhodni mjesec i dva puta godišnje izvještaj o provjeri imunosti živine u objektima u intenzivnom uzgoju.

U cilju monitoringa uspješnosti imunizacije vakcinisane živine u registrovanim objektima za uzgoj i držanje živine, ispituju se uzorci krvi živine po stručnom uputstvu Veterinarske uprave radi dostavljanja Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji na ispitivanje prisustva specifičnih antitijela protiv virusa atipične kuge živine.

U slučaju pojave sumnje ili kliničkih znakova koji upućuju ili bi mogli upućivati na pojavu atipične kuge živine, veterinar, u skladu sa uputstvom Specijalističke veterinarske laboratorije, uzima odgovarajuće uzorke tkiva uginule ili bolesne živine i dostavlja ih laboratoriji radi laboratorijskih ispitivanja.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši odgovarajuće laboratorijsko-dijagnostičko ispitivanje prikupljenih i dostavljenih uzoraka i odmah dostavlja rezultate nadležnim službenim veterinarima radi preduzimanja propisanih mjera i izvještaj Veterinarskoj upravi.

U slučaju pojave bolesti vrši se eutanazija sa neškodljivim uklanjanjem zaraženih i na zarazu sumnjivih životinja uz sprovođenje svih propisanih zoohigijenskih i biosigurnosnih mjera.

U slučaju nepovoljne epizootičke situacije, na osnovu posebnih programa koji se izrađuju na osnovu analize rizika može se naložiti vakcinacija živine u ekstenzivnom uzgoju vakcinama proizvedenim od mezo genog soja virusa.

Period realizacije: tokom cijele godine.

Iznos sredstava: 5.240,00 €

Način kontrole: Sprovođenje monitoringa uspješnosti imunizacije vakcinisane živine u registrovanim objektima za uzgoj i držanje živine kontroliše službeni veterinar. Veterinarske ambulante dužne su da dostave nadležnom službenom veterinaru izvještaj o sprovedenim mjerama sa kopijama laboratorijskih izvještaja, najkasnije do 10. tekućeg, za mjere izvršene u prethodnom mjesecu. Izvještaj sadrži sljedeće podatke: naziv mjesta, datum izvođenja mjere, ime držaoca životinja i broj životinja za svako gazdinstvo pojedinačno. Nakon izvršene kontrole, veterinarska ambulanta dostavlja Veterinarskoj upravi izvještaj sa kopijama laboratorijskih izvještaja o ispitivanju i zapisnikom službenog veterinara.

Način plaćanja: Za izvršene javne poslove na kontroli efektivnosti imunizacije živine isplata se vrši na osnovu ispostavljene fakture.

Uz fakturu se dostavlja izvještaj o sprovedenim mjerama, kopije laboratorijskih izvještaja i zapisnik službenog veterinara.

Faktura se ispostavlja do kraja tekućeg za prethodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Komponente	Vrijednost €	
Monitoring uspješnosti vakcinacije imunizacije živine		
- nabavka vakum epruveta - 1000	0,24	240,00
- uzimanje uzoraka krvi živine – 1000*	1,30	1.300,00
- laboratorijsko - serološko ispitivanje ELISA test - 1000 uzoraka	3.70	3.700,00
UKUPNO		5.240,00

*u cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza.

15. IDENTIFIKACIJA I REGISTRACIJA ŽIVOTINJA

Radi sistematskog praćenje kretanja životinja i blagovremenog otkrivanje zaraznih bolesti sprovodi se identifikacija i registracija goveda, ovaca i koza, i registracija njihovog kretanja.

Odgovorna institucija: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava, Uprava za inspekcijske poslove.

Nosilac posla: Veterinarske ambulante, veterinarska inspekcija.

Način izvođenja: identifikacija i registracija životinja i praćenje kretanja životinja vrši se u skladu sa Zakonom o identifikaciji i registraciji životinja i Pravilnikom o načinu identifikacije i registracije goveda i vođenju registara i elektronske baze podatka ("Službeni list RCG", broj 58/07).

Držalac ovaca i koza vodi registar gazdinstva ovaca i koza i radi ažuriranja podataka o broju životinja na gazdinstvu, vrši jednom godišnje popis ovaca i koza sa stanjem na gazdinstvu na dan 1. mart tekuće godine.

Držalac goveda prijavljuje svako kretanje goveda sa i do gazdinstva, kao i rođenje, uginuće, klanje, kupoprodaju, sa datumima kad su se ovi događaji desili, u roku od sedam dana od nastanka događaja, radi unošenja u Elektronsku bazu podataka Veterinarske uprave, i uredno unose u registar gazdinstva (knjiga gazdinstva) sve podatke u skladu sa zakonom.

Obuhvat: identifikacija goveda (25.000 grla), evidencija kretanja (50.000) i identifikacija ovaca i koza (95.000).

Period realizacije: tokom cijele godine

Iznos sredstava: 99.500,00 €

Troškove obilježavanja goveda plaća držalac goveda.

Način izvještavanja i kontrole: izvršene mjere na identifikaciji i registraciji životinja i kretanju životinja kontroliše i ovjerava službeni veterinar (10% od ukupnog broja domaćinstava), u skladu sa stručnim uputstvom Veterinarske uprave o načinu vršenja službenih kontrola ovlašćenih veterinarskih organizacija u sprovođenju Programa mjera.

Veterinarske ambulante su dužne da blagovremeno:

- obavijeste Veterinarsku upravu i službenog veterinara o svakom držaocu životinja koji odbija sprovođenje Programa mjera, suprotno članu 51 stav 1 tačka 5 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG, broj 30/12) i članu 5 st. 1 i 3 Zakona o identifikaciji i registraciji životinja ("Službeni list CG, br. 48/07 i 73/10);
- obavijeste Veterinarsku upravu i službenog veterinara o svakoj neusklađenosti na gazdinstvu, bilo da se odnosi na broj goveda na gazdinstvu u odnosu na broj goveda u Elektronskoj bazi podataka ili druge neusklađenosti suprotno odredbama Zakona o identifikaciji i registraciji životinja ("Službeni list CG, br. 48/07 i 73/10) i Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG, broj 30/12);
- dostave nadležnom službenom veterinaru, najkasnije do 10. tekućeg, za izvršene poslove identifikacije i registracije u prethodnom mjesecu, izvještaj o izvršenoj identifikaciji i registraciji i o registraciji kretanja životinja iz Elektronske baze podataka (detaljni izvještaj);
- nakon izvršene kontrole, dostave Veterinarskoj upravi izvještaj Elektronske baze podataka sa zapisnikom službenog veterinara.

Način plaćanja: za izvršene javne poslove identifikacije i registracije ovaca i koza i evidencije kretanja životinja izuzev elektronskog klanja životinja zaklanih u odobrenim objektima za klanje, isplata sredstava vrši se na osnovu ispostavljene fakture koju prati izvještaj o registraciji i kretanjima iz Elektronske baze podataka sa zapisnikom službenog veterinara.

Faktura se ispostavlja do kraja tekućeg za prethodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Komponente	Vrijednost €	
Obilježavanje ovaca i koza – nabavka ušnih markica -100.000	0,20	20.000,00
Evidencija kretanja životinja izuzev elektronskog klanja životinja zaklanih u odobrenim klanicama - 50.000	0,10	5.000,00
Obilježavanje ovaca i koza ¹ - 95.000 životinja	0.70	66.500,00
Održavanje elektronske baze podataka		8.000,00
UKUPNO		99.500,00
Troškovi koje snosi držaoca goveda		
Obilježavanje goveda - stavljanje ušnih markica/registracija gazdinstva i unos u Elektronsku bazu podataka 25.000 životinja, o trošku vlasnika ²		2,50

¹ U cijenu je uključena registracija gazdinstva na kojima se drže ovce i koze

² U slučaju da se obilježavanje novorođenih goveda vrši istovremeno sa sprovođenjem mjera iz ovog programa, troškovi prevoza se ne obračunavaju. Ukoliko se obilježavanje novorođenih goveda vrši po zahtjevu držaoca (poseban izlazak), držalac životinja plaća i troškove prevoza u iznosu od 30% od cijene litra goriva po pređenom kilometru.

16. TEHNIČKA I ADMINISTRATIVNA PODRŠKA IMPLEMENTACIJI PROGRAMA MJERA U OBLASTI ZDRAVLJA ŽIVOTINJA I VETERINARSKOG JAVNOG ZDRAVLJA

U cilju stvaranja uslova za sprovođenje obaveza u oblasti veterinarstva i bezbjednosti hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje, neophodna je podrška jačanju stručnih kapaciteta u oblasti zdravlja životinja i veterinarskog javnog zdravlja. Učešće u radnim timovima i grupama za pripremu stručnih osnova za izradu podzakonskih akata, planova, programa, pripremu projekata i drugih dokumenata nameće potrebu dodatnog osposobljavanja i kontinuirane edukacije, angažovanja kreativnih kadrova u radne grupe i timove, kako bi se blagovremeno i efikasno odgovorilo postavljenim ciljevima i zadacima. Takođe je u ostvarenju planiranih ciljeva neophodno i povremeno angažovanje stručnjaka iz zemlje i inostranstva, organizovanje seminara, radionica, obuka, studijskih posjeta i simulacijskih vježbi za zaposlene u administraciji, veterinarske organizacije i korisnike veterinarskih usluga. Takođe je opravdano i upućivanje zaposlenih kadrova na specijalističke i druge studije iz pojedinih oblasti veterinarstva i podrška studentima veterinarske medicine.

Ciljevi:

- jačanje institucionalne podrške za unaprjeđenje postojećih sistema u oblasti veterinarstva i bezbjednosti hrane;
- blagovremena i efektivna realizacija planiranih aktivnosti;
- usvajanje i implementacija EU i drugih preporučenih standarda u oblasti zaštite zdravlja i dobrobiti životinja i veterinarskog javnog zdravlja;
- jačanje veterinarskih kadrovskih potencijala;
- unaprjeđivanje nivoa osnovnih znanja o bolestima životinja i njihovom značaju za zdravlje ljudi i životinja, bezbjednost hrane životinjskog porijekla, razvoj stočarstva i poljoprivrede uopšte;

- informisanje korisnika veterinarskih usluga i obavještanje javnosti o preduzetim aktivnostima u ovim oblastima (radionice, javne kampanje, info letci i sl.).

Korisnici: Veterinarska uprava, veterinarske organizacije.

Iznos sredstava: 42.509,00 €

Način plaćanja: Na predlog starješine organa, na osnovu rješenja Ministarstva u skladu sa važećim propisima.

Komponente	Vrijednost €
Tehnička i administrativna podrška implementaciji programa u oblasti zdravlja životinja i veterinarskog javnog zdravlja, podrška kreativnim kadrovima, učešće u radnim timovima i grupama za pripremu stručnih osnova za izradu podzakonskih akata, planova, programa, pripremu projekata i drugih dokumenata iz oblasti zdravlja životinja i veterinarskog javnog zdravlja	25.509,00
Angažovanje stručnjaka, organizovanje seminara, radionica, obuka, studijskih posjeta i simulacijskih vježbi za zaposlene u administraciji, veterinarske organizacije i korisnike veterinarskih usluga	5.000,00
Upućivanje zaposlenih kadrova na specijalističke i druge studije iz pojedinih oblasti veterinarstva i podrška studentima veterinarske medicine	6.000,00
Informisanje korisnika veterinarskih usluga i obavještanje javnosti o preduzetim aktivnostima u ovim oblastima (radionice, javne kampanje, info letci i sl.)	3.000,00
Usluge prevođenja	3.000,00
UKUPNO	42.509,00

ODGOVORNE INSTITUCIJE I NOSIOCI POSLA ZA SPROVOĐENJE MJERA, PRAĆENJE I KONTROLU

Odgovorne institucije i nosioci posla za sprovođenje mjera po ovom programu su: Veterinarska uprava, Uprava za inspekcijske poslove (veterinarska inspekcija), veterinarske organizacije kojima su javni poslovi ustupljeni (veterinarske ambulante, veterinarska služba i Specijalistička veterinarska laboratorija).

Veterinarska Uprava vrši nabavku potrebnih veterinarskih lijekova i medicinskih sredstava (dijagnostička sredstva, vakcine, vakum epruvete), u skladu sa Programom mjera koje se preko Specijalističke veterinarske laboratorije distribuiraju veterinarskim ambulantama, u skladu sa Ugovorom i nalogom Veterinarske uprave kao i ušnih markica za obilježavanje životinja i drugih propisanih dokumenata i obrazaca.

Veterinarske ambulante su dužne da dostave Veterinarskoj upravi i službenom veterinaru, najkasnije 10 dana prije početka sprovođenja mjere, plan za izvođenje svake pojedinačne mjere, sa nazivima mjesta i datumom izvođenja tokom godine, u skladu sa periodom za realizaciju,

odnosno da blagovremeno obavjeste o izmjeni plana i izvještaje o sprovedenim mjerama I facture na način I u rokovima propisanim ovim programom mjera.

Veterinarske ambulante su dužne da vode evidenciju i pravilno čuvaju i koriste zadužena dijagnostička sredstva, vaccine, medicinska sredstva (vakum epruvete), u skladu sa uputstvom proizvođača i pravilima struke, i dostave, pisani izvještaj Veterinarskoj upravi, u skladu sa rokovima definisanim ugovorom odnosno rješenjem za ustupanje javnih poslova, o zaduženim, utrošenim, rashodovanim, neutrošenim (sa rokovima upotrebe) veterinarskim lijekovima i medicinskim sredstvima zaduženim za sprovođenje mjera iz Programa mjera, sa stanjem na dan 31.12.2014. godine.

Laboratorijska dijagnostička ispitivanja po ovom programu mjera vrši Specijalistička veterinarska laboratorija. Laboratorija takođe daje stručna mišljenja i preporuke za preduzimanje mjera za bolesti za koje posebnim propisima nijesu utvrđena pravila za postupanje, u skladu sa preporukama Međunarodne organizacije za zdravlje životinja (u daljem tekstu: OIE), pruža stručnu pomoć službenom veterinaru u vršenju nadzora i sprovođenja mjera sprječavanja pojave, otkrivanja, suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih bolesti životinja. Radi blagovremene dijagnostike zaraznih bolesti životinja (*bjesnilo, klasična kuga svinja, tuberkuloza, IBR/IPV, paratuberkuloza, Q-groznic, avijarna influenza, atipična kuga živine, infektivni burzitis, plavi jezik, afrička kuga svinja, antraks, bolesti pčela* i dr.) laboratorija je dužna da kontinuirano raspoláže i održava stalne rezerve dijagnostikuma i potrebnih reagenasa za brzo reagovanje u kriznim situacijama, obzirom da se obim i vrijeme ispitivanja ne može predvidjeti.

Specijalistička veterinarska laboratorija čuva u uslovima kontrolisane temperature i vrši raspodjelu veterinarskih lijekova i medicinskih sredstava za sprovođenje Programa mjera, u skladu sa nalogom Veterinarske uprave.

Specijalistička Veterinarska laboratorija dužna je da Veterinarsku upravu obavjesti o svakom odbijenom uzroku, tj. uzorku koji je dostavljen bez propisanog uputa, autolitičnom uzorku, uzorku s nedovoljnom količinom krvi ili uzorcima kod kojih nije moguće utvrditi sljedivost; veterinarsku ambulantu i Veterinarsku upravu o rezultatima ispitivanja dostavljenog uzorka; bez odlaganja o rezultatima ispitivanja s pozitivnim rezultatom, u skladu sa ovim programom mjera i Pravilnikom o klasifikaciji bolesti životinja, načinu prijavljivanja i obavještavanja o zaraznim bolestima životinja ("Službeni list CG", broj 5/08).

Veterinarska uprava, samostalno odnosno preko Uprave za inspeksijske poslove - službenih veterinaru vrši nadzor nad realizacijom ovog programa mjera kroz praćenje i kontrolu načina izvršavanja mjera, rokova, obuhvata životinja, vođenja evidencije i načina obavještavanja o preduzetim mjerama, u toku samog sprovođenja ili naknadno, provjerom vjerodostojnosti dostavljene dokumentacije, na terenu, kod držaoca životinja kod kojih su izvršene mjere iz ovog programa.

Veterinarska Uprava, zajedno sa Upravom za inspeksijske poslove – veterinarskim inspektorima vrše analizu sprovođenja Programa mjera, uzimajući u obzir plan za izvođenje svake pojedinačne mjere, mjesečne izvještaje i fakture, podatke iz Elektronske baze podataka, podatke o zaduženim veterinarskim lijekovima i medicinskim sredstvima, ušnim markicama za obilježavanje životinja i drugim sredstvima za sprovođenje Programa mjera, epizootiološke podatke kao i službene kontrole i druge podatke.

U skladu sa Zakonom o veterinarstvu, veterinarske ambulante i veterinarske službe sprovode mjere utvrđene ovim programom mjera (poslovi od javnog interesa), na osnovu Ugovora, kojim su, pored ostalog, bliže uređena vrsta i obim ustupljenih poslova, područja na kojima se obavljaju ustupljeni poslovi, period, način i uslove vršenja poslova, način plaćanja, razloge za raskid ugovora prije isteka perioda na koji je zaključen, uslove za jednostrani raskid ugovora, odgovornosti u vršenju ustupljenih poslova i druga prava i obaveze ugovornih strana.

Subjekti za sprovođenje mjera po ovom programu vode propisane evidencije, registre i baze podataka u skladu sa zakonom. O izvršenim mjerama dijagnostičkih ispitivanja i/ili vakcinacija veterinarske ambulante vlasniku, odnosno držaocu životinja kod kojih su sprovedena, izdaju potvrdu datu u Prilogu 2 koji je sastavni dio ovog programa.

Sredstva opredijeljena Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2014 predviđena za finansiranje mjera iz Programa mjera ne odnose se na:

1. uvezene životinje u karantinu;
2. pravne i fizičke osobe koje se bave prometom životinja, a nemaju sopstvenu proizvodnju;
3. držaoce odnosno vlasnike koji u propisanim rokovima nijesu obavili propisane mjere;
4. držaoce životinja koji nijesu ispunili obaveze utvrđene Zakonom o veterinarstvu ("Službeni list CG", broj 30/12), Zakonom o identifikaciji i registraciji životinja ("Službeni list RCG", broj 48/07 i "Službeni list CG", broj 73/10) i Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja ("Službeni list CG", broj 14/08).

Ovaj program objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Broj:

Podgorica, 12. februar 2014. godine

Ministar

prof. dr **Petar Ivanović**, s.r.

TUBERKULINSKA LISTA

Veterinarska ambulanta _____

Podaci o gazdinstvu _____

- Broj gazdinstva _____

- Ime i prezime vlasnika _____

- Adresa _____

Naziv dijagnostikuma _____

Proizvođač _____

Serija _____

R. br.	Identifikacioni broj životinje	Datum tuberkulinizacije	Prva tuberkulinizacija		Rezultat	Simultana tuberkulinizacija				Konačni rezultat
			debljina kožnog nabora			debljina kožnog nabora				
			prije aplikacije	očitanje nakon 72 ^h		prije aplikacije		očitanje nakon 72 ^h		
						bovini	avijarni	bovini	avijarni	

tuberkulinizacija

Potpis veterinara _____

Potpis vlasnika _____

očitanje nakon 72h

Potpis veterinara _____

Potpis vlasnika _____

_____
Veterinarska ambulanta

_____
Opština

_____
Datum

POTVRDA Br. _____

_____
dijagnostičko ispitivanje/vakcinacija

_____
naziv dijagnostikuma/vakcine

_____
ime vlasnika-držaoca

_____
proizvođač

_____
serija

_____
mjesto i adresa

IZVRŠENO DIJAGNOSTIČKO ISPITIVANJE/VAKCINACIJA		NAPLAĆENO			PRIMEDBA
Vrsta životinja (po kategorijama) sa identifikacionim brojem	Broj grla	Za rad	Za vakcinu	Svega	

_____
Potpis vlasnika-držaoca

M.P.

_____
Ime i prezime ovlašćenog lica

_____
Potpis ovlašćenog lica